

Remissyttrande

Datum 2026-09-22

Diarienummer RS 2026-04151

Justitiedepartementet

Ert diarienummer: JU2026/01507

Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34)

Inledning

Västra Götalandsregionen (VGR) välkomnar utredningens förslag och ambitionen om att stärka skyddet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Detta är särskilt angeläget mot bakgrund av den digitala utvecklingen och de former av utsatthet som aktualiserats i digitala miljöer.

De digitala dimensionerna av våld kan få allvarliga och betydande konsekvenser för hälsa, trygghet och möjligheten att lämna en relation där det förekommer våld. De föreslagna bestämmelserna svarar mot en samhällsutveckling där kontroll, övervakning, hot och trakasserier i allt större utsträckning sker genom digitala medier och verktyg.

Sammanfattande ställningstagande

VGR tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag och bedömer att utredningen innehåller viktiga åtgärder för att stärka skyddet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

VGR ser positivt på förslagen om införande av nya brott som tydligare omfattar digital övervakning, nattrakasserier, identitetsexponering och könsbaserat näthat. VGR ser även positivt på de förslag som stärker skyddet mot spridning av

intimt eller manipulerat material utan samtycke samt införandet av grov olaga förföljelse.

VGR vill samtidigt framhålla att lagstiftning behöver kompletteras med tydlig vägledning, utbildning och samverkan samt långsiktig kunskapsuppbyggnad inom området. Detta är en förutsättning för att de föreslagna förändringarna ska få genomslag inom rättsväsende, hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra berörda verksamheter.

Nedan följer VGR:s synpunkter i större detalj. Först en synpunkt primärt på kapitel 13 och sedan två särskilda synpunkter utifrån genomgående tendenser i remissen.

Kapitel 13 - En skärpt reaktion på allvarliga fall av olaga förföljelse

Relation till fridskränkingsbrotten behöver tydliggöras. VGR vill särskilt uppmärksamma behovet av att de föreslagna nya brotten beaktas i förhållande till befintliga bestämmelser om grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning och olaga förföljelse.

Det är angeläget att de nya bestämmelserna inte leder till tillämpningsproblem som riskerar att osynliggöra det sammanhang av systematiskt våld och kontroll som fridskränkingsbrotten är avsedda att fånga, och som ofta också inbegriper våld som utövas genom digitala medier och plattformar. Det finns behov av tydlig vägledning om hur digitala brottshandlingar bör bedömas när de utgör en del av ett upprepat våldsmönster i en nära relation.

Särskilda synpunkter

Barn och unga bör ges ökad uppmärksamhet

VGR vill särskilt betona barn och ungas utsatthet i digitala miljöer. Våld som utövas genom digitala medier och plattformar, så som hot och kontroll, kan påverka barns hälsa, trygghet och möjlighet att berätta om sin situation.

Barnperspektivet behöver därför vara tydligt i det fortsatta arbetet, och hälso- och sjukvård, tandvård, barn- och ungdomspsykiatri, elevhälsa, socialtjänst och rättsväsende behöver ha kunskap om hur digital utsatthet kan upptäckas och följas upp.

Hälso- och sjukvårdens roll

VGR vill särskilt framhålla att hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens ansvar, förutsättningar och möjligheter behöver synliggöras tydligare i genomförandet av utredningens förslag. Hälso- och sjukvården och tandvården är centrala aktörer för att identifiera, ge stöd, vård och behandling till personer som utsätts för våld, inklusive våld som utövas genom digitala medier och verktyg. Genom tidig upptäckt och adekvata insatser kan vården bidra till att förebygga både upprepad våldsutsatthet och fortsatt våldsutövande.

Personer som utsätts för digital övervakning, nättrakasserier, identitetsexponering eller spridning av integritetskränkande material söker ofta vård för konsekvenserna av våldet utan att själva koppla symtom som stress, ångest, sömnsvårigheter eller psykisk ohälsa till sin utsatthet. Genom digitala medier och verktyg blir våldet ständigt närvarande för den som utsätts, vilket får långtgående konsekvenser för hälsan. Det ställer krav på att vården har kunskap, rutiner och arbetssätt för att kunna identifiera våldserfarenheter och på ett tryggt och verksamhetsanpassat sätt fråga om våld. Digital våldsutsatthet bör därför tydligt inkluderas i nationella kunskapsstöd, utbildningar, rekommendationer och lokala rutiner.

För att lagstiftningens skyddsintentioner ska få genomslag krävs långsiktig kompetensuppbyggnad inom hälso- och sjukvården och tandvården. Kunskap om digital kontroll och övervakning som en del av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld mot barn behöver stärkas i såväl professionsutbildningar vid lärosätena som fort- och vidareutbildning för redan yrkesverksamma. Samtidigt är kunskap inte tillräckligt. För att vården och tandvården ska kunna fullgöra sitt uppdrag krävs även tillräckliga resurser, ändamålsenliga organisatoriska förutsättningar och utrymme för identifiering, riskbedömning, stöd, behandling och samverkan.

VGR anser även att konsekvenserna för hälso- och sjukvårdens och tandvårdens arbete med särskilt sårbara grupper kan belysas mer utförligt. Förutom barn och unga kan det exempelvis gälla äldre, personer med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, beroendeproblematik eller erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa grupper kan ha särskilda behov vad gäller upptäckt, stöd och anpassade insatser, vilket ställer ökade krav på såväl kompetens som resurser inom vårdens verksamheter.

Avslutande bedömning

VGR bedömer att utredningen innehåller angelägna förslag som stärker samhällets möjligheter att förebygga, upptäcka och lagföra mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, även när våldet utövas genom digitala medier och verktyg.

VGR tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag, men vill särskilt framhålla behovet av fortsatt uppföljning av hur de nya brotten förhåller sig till befintliga regleringar om fridskränkingsbrott och olaga förföljelse. En tydlig och rättssäker tillämpning är central för att reformen ska stärka skyddet för våldsutsatta utan att fragmentera förståelsen av det sammanhållna våldsmönster som många våldsutsatta lever i.

VGR vill därutöver betona vikten av ett tydligt barnperspektiv samt att särskilt sårbara grupper utsatthet beaktas i det fortsatta genomförandet. För att lagstiftningens skyddsintentioner ska få genomslag krävs även tillräckliga förutsättningar, långsiktig kunskapsuppbyggnad och samverkan mellan hälso- och sjukvården, tandvården och andra berörda verksamheter.

Regionstyrelsen

Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson

Regionstyrelsens ordförande

Ulrika Strandroth Frid

Regiondirektör